

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932
204008 Imprimat legal.- 2. APR. 1924

AUREL N. ȘERBĂNESCU — BUZĂU

STUDENT

NENOROCIȚII

ROMAN

CLUJ 1923

EDITURA ȘI PROPRIETATEA:
INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ALEXANDRU ANCA CLUJ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

E. O.
692495

AUREL N. ŞERBĂNESCU — BUZĂU
STUDENT

NENOROCIŢII

ROMAN

BCU Cluj-Napoca
RBCFG201700074

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 600 1924

CLUJ 1923
EDITURA ŞI PROPRIETATEA:
INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ALEXANDRU ANCA CLUJ

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

204098

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Nenorociții.

Era prin luna Aptilie, când soarele arunca razele-i aurii, asupra pământului acoperit de o mare de verdeață și flori multicolore, ce dădeau aerului un miros îmbătător.

Carele scârțâiau, trase a lene de boi grași și frumoși, nu de mult eșiți din grajdurile lor de iarnă, ducând la câmp, bătrâni și tineri cu piepturile goale și obrajii rumeni de sănătate.

Și în ochii acestor animale, lipsite de inteligență, citeai o mare bucurie, aceia a venirii primăverei, după lunga și geroasa iarnă ce a trecut așa de greu, mai ales pentru cei săraci, cari n'au putut să'și procure lemne, porumb în pătul și toate cele necesare pentru a'ș hrăni câțiva copilași înghețați de frig la vatra sobei prea puțin încălzită.

Acum însă, când frumușețile naturi ofereau ochiului cele mai frumoase priveliști, vedeai cârduri de flăcăi și fete mergând veseli la câmp, unde mulți ani de-a rândul șe-au petrecut și vor petrece viața lor în cea mai mare veselie.

Vedeai copilași curând plecați dela sânurile mamelor lor, netrecuți încă prin fazele suferinței mânând la păsune câte o văcuță, sau câteva oi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Simţeau şi iei mititeii cu toată cruzimea vârstei, un ce în suflet, care'i îndemna să'ş părăsească cuiburile pentru a găsi libertatea în câmpul vast şi mândru de mosafirii mult aşteptaţi.

Satele rămâneau pustii. Doar vre-o bătrână sau vreun moşneag mai rămânea acasă, incapabili de-a putea munci la câmp, din cauza multor ani trecuţi peste ei şi necazuri ce le-au încovoiat trupurile, făcându-i să privească locul de veci, unde vor intra în curând.

Din gurile lor bătrâne, auzeai glasuri răguşite, chemând puiii la mâncare, sau se lupta cu vre-un viţeluş nou născut ce se zbătea cu încăpăţânare şi nu vrea să între în ţarcul îngrădit pentru el. Şi el reclama partea lui de libertate.

In această privelişte măreaţă se retrase numai de doi ani, la moşia strămoşească, bătrânul pensionar Sevastian Boncescu cu soţia sa Magdalena. Işi isprăvise misiunea sa de funcţionar, după o muncă încordată depusă în birou timp de 35 de ani şi la vârsta sa de 55 ani, l'a făcut să simtă nevoia de linişte şi repaos, în lipsă de mulţumire sufletească, din cauza pierderii copiilor săi într'un timp foarte scurt.

Fruntea'i era brăzdată de şanţuri adânci şi în figura-i vecinic tristă, vedeai omul ce a înfruntat în decursul vieţei sale prea multe nenorociri.

Amândoi erau preocupaţi de un acelaş gând, de a face fericit pe micul şi unicul lor nepot Jean. Nu mult după naşterea lui a fost părăsit

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de mamă, fiind făcut de un tată nelegitim şi lăsat bunicilor spre îngrijire. Cu multă durere simţiră bătrânii şi cea de pe urmă lovitură, pe care nu vor putea da uitării nici pe patul de moarte.

Rând pe rând au trebuit să audă de câte o aventură a copiilor săi ce i-au lăsat cu sufletul pătat de ruşine şi în veci neconsolaţi. Băiatul, care era cel mai mare, după ce sustrase o sumă mare de bani dela o bancă unde era comtabil, fiind dovedit ş-a curmat singur firul vieţei împuşcându-se în tâmplă cu un foc de revolver, lăsând în urmă pe bieţii părinţi ce au achitat cu economiile lor, toată suma sustrasă, de el.

Şi acum fata, dela care se aşteptau bieţii nenorociţi de părinţi cu o mângâiere sufletească, fiindcă numai pe ia o mai aveau, pătă şi mai mult cinstea lor.

Cum putea cineva să'şi încihpue ca tocmai ia, o fată cu un suflet bun, nelipsită dela sânul părinţilor să le dăruiască în loc de fericire o asemenea ruşine, ce-i făcea să se ascundă de toată lumea şi să li se scurteze câţiva ani din viaţă. După ce a părăsit copilul şi părinţii, mustrată de conştiinţă şi nemai îndrăsnind să mai trăiască într'un acoperământ cu acei ce ş'au dat atât de mult osteneala pentru fericirea ei, n'a mai lăsat nici o urmă, nici o bănuială de ceiace are de gând să facă.

Sărmanii amărâţi! De atâtea lovituri dureroase ce au picat peste capul lor, ajunseră să'şi cheme moartea, cea binefăcătoare şi bună pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

toţi părăsiţii de fericire; dar şi de aceasta favoare au fost lipsiţi. Moartea nu vine când o chemi. Vine numai când e trimisă, sau când o provoci

Poate că suferinţele să'şi fi găsit de acum sfârşitul.

Poate ca Jean să le dea tot ce nu le-a putut da mama şi unchiul lui. Iată o problemă foarte grea de care sunt frământaţi bătrânii de un timp.

Invaţă la Ploeşti la liceu, în clasa treia şi la vârsta sa de patrusprezece ani arată mai mult a fi bărbat decât copil. Cu ochi albastri ca cerul, limpezi şi nevinovaţi, părul blond şi scurt tăiat şi cu tunica strâns încheiată la gât vezi în el pe băiatul ce promite a îndrepta tot răul şi ruşinea părintească.

A fost lipsit de fericirea iubirei unui tată şi a unei mame şi nici măcar nu i-a cunoscut, dar are pe bunici lui care'l adoră şi care poate înlocui cu multă îndemânare, golul din sufletul micului copil.

L'au instalat cu multă grije în internatul licelului şi i-au dat tot ceiace au crezut că'i va face plăcere fără să sufere nici o lipsă. Au lăsat intendentului bani să i se dea când va avea nevoie şi aşa făcea bunicul în fiecare lună când î-l vizita la internat şi-i creştea inima de bucurie, văzând copilul tot vesel şi tot mai iubitor de viaţă curată.

Invăţa foarte bine şi de câte ori venea şi'i vedea notele din catalog, î-i scăpa câte o lacrimă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fierbinte de bucurie şi pleca tot mai liniştit. La fiecare săptămână primeau la ţară câte o scrisoare lungă prin care micul Jean îşi manifesta, toate plăcerile lui.

Le scria cum glumesc colegii lui în internat, cum se joacă afară la aer cu mingea şi nu uita să scrie chiar lucrurî fără mare însemnătate, dar care pentru el erau de nepreţuit.

După scrierea lui frumoasă, după ortografia de care nu era lipsită nici una dintre scrisorile lui, vedeai că acest băiat promite mult şi chiar dacă nu'i înveselea pe bătrâni, totuş î-i făcea să mai dea uitării, amărurile lor.

Intr'adevăr se mai schimbară dela un timp şi mai totdeauna erau ocupaţi cu împachetarea vre-unui cadou pentru el, sau cu recitirea pentru a mai multa oară a vre-unei scrisori de ale lui.

Cu câtă căldură se rugau acum bătrânii lui Dumnezeu, pe care-l părăsiseră şi la care nu se mai închinau cât timp nenorocirile curgeau pe capul lor!

Credeau că pentru ei nu mai există Dumnezeu şi sunt părăsiţi cu totul, aşa că erau cu gândul numai la moarte care-i va scoate din lanţul suferinţei. Acum însă când î-l au pe Jean, pe copilul cel mult iubit, au uitat de moarte. Nu o mai doresc Acum caută să trăiască, să-l vadă pe Jean mare şi fericit şi apoi pot să moară mai uşuraţi de povara grea a anilor, ce până acum nu le-au adus decat suferinţe şi chinuri prea grozave, pentru a putea fi suportate de o fiinţă omenească.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Insă aveau o frică de care tremurau. Era frica de a nu afla copilul de faptele nerușinate ale mamei lui.

Până acum l'am mințit spunându-i, că părinții lui sunt morți încă de pe când era el mic. Dar dacă copilul mai târziu va afla adevărul? Sunt în lume destui, fără inimă ce cată în ori-ce moment să spună adevărul, acel adevăr care'l va face să roșească și nefericit ca bunicii lui.

Să'i spuie de pe acum? Să'l pună în curent cu cele petrecute ca mai târziu să nu i se pară prea grea lovitură?

O! nu. Nu se poate. N'are de unde să afle, căci toți au uita de acele întâmplări și mai bine are să'l lase să creadă că au murit și apoi nici el n'o să se intereseze, fiindcă nu are și nici n'a avut mai de aproape decât pe bunicii lui, care'l iubesc și pe care la rândul său îi iubește fără înconjur.

Intr'o dimineață pe când bătrânul eșa din casă pentru a vedea cam ce mai trebuie de făcut prin curte, vede oprind la poartă o brișcă cu două roate. Era factorul poștal, nelipsitul și bunul prieten, care le aducea regulat vești dela nepoțelul lor. Cu o privire la bătrâna ce eșise mai dinainte în curte, și care la rândul său observase pe postaș, strigă: avem scrisoare dela micul Jean și vru să se grăbească la poartă, dar un nod îi se opri în gât. Avea o presimțire, un gând sinistru ce'i spunea că'i așteaptă un mare pericol. Se sprijini în baston, răsuflă din greu și merge mai departe.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— E dela Jean? întrebă bătrânul pe factor ce se dete jos din brişcă, salutând respectuos.

— Nu boerule. Nu e dela domnul Jean.

Un fior rece trece prin inima bătrânului şi îndată faţa i se zugrăvi de o paloare caracteristică numai celor morţi.

Oare de ce vorbele aducătorului de veşti, îl îngroziră pe bătrân atât de mult?

Nu primeau scrisori decât numai dela Jean şi dela nimeni altul. Rude nu mai aveau şi prietenii ce i-au avut odată l'au uitat cu totul, aşa că numai dela el le era îngăduit să mai primească.

Apucă cu mâna tremurândă plicul şi se uită. Cu multă greutate întrezereşte o scriere necunoscută de el.

Mai mult târîndu-se, ajunse în casă şi se trânteşte pe un scaun ca după o muncă grea, căutând să vadă ceva; pe Jean, pe scumpul său nepot.

In faţa lui, foarte speriată, neştiind ce s'a întâmplat, stă bătrâna fără să'l întrebe nimic, par'că de frică să nu mai audă de cine ştie ce altă nenorocire. A trecut mult timp până să scoată hârtia din plic şi când aceasta căzu în mâinele-i zbârcite constata cu durere un scris de funcţionar, ca el şi ea alţi colegi de biurou.

Citeşte primele rânduri fără să le înţeleagă, dar când citeşte mai departe şi vede numele nepotului său, un sughiţ îl face să trezară şi să scape hârtia din mână borborosind cuvinte neînţelese. Se ridică apoi, se îndreaptă în spre por-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tretul lui Jean, dar puterile l'au părăsit şi cade înapoi pe scaun cu un suspin: Jean! Jean!

Ce se întâmplase? Copilul jucându-se în curtea liceului a asudat şi apoi a răcit. Doctorul a spus că-i foarte grav aşa că se anunţă dela internat, familiei copilului.

In casă era o mare linişte după ce ş'au revenit în fire bătrânii. Ei stau pe câte un scaun unul în faţa celuilalt şi fără a scoate o vorbă aşteptau ceva, dar nu ştiau ce.

Să plece la Ploeşti era gândul lor, şi încă numai decât.

Fără a mai pregăti ceva cum le era obiceiul de câte ori se duceau să'l viziteze, doar se îmbrăcară şi suindu-se în brişcă porniră la gară.

Până la plecarea trenului mai aveau încă două ore şi jumătate, care timp li se părură un veac.

Stăteau în tăcere, fără a scoate un cuvânt şi tăcerea lor mormântală nu era turburată decât, doar de vre-un tren de marfă ce făcea manevră pe linie. Cum ajunse la Ploeşti, se urcă într'o trăsură, fără însă a spune birjarului unde merg.

— Unde doriti să mergeţi domnule? întrebă atunci birjarul, văzând că nu i se spusese nimic.

— La Internatul Liceului Sf. Petru şi Pavel. Ce nesuferită lume!

Toţi te'ntreabă, toţi te descoase par'că n'ar şti unde trebue să mergem şi în minte bătrânului se născoceau fel de fel de idei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La Internat fură întâmpinaţi de intendent, ce se închină cu o plecăciune în faţa vizitatorilor.

Avem mari speranţe de salvare pentru fiul dumneavoastră domnule Boncescu. Temperatura a mai scăzut şi acum se simte mult mai bine. Copilul era în patul său, cu faţa în sus, galben şi tras la faţă ca un mort.

Cu multă greutate a putut să reţină pe bătrân de a merge să-şi sărute băiatul. Plângând ca un copil sta pe un scaun şl'l privea cu nesaţiu.

— Chiar acum a plecat doctorul de aici, nu sunt nici zece minute. Copilul a scăpat de tot ce a fost mai grav, doar o slăbiciune îl mai ţine câteva zile în pat.

— Nu vă gândiţi la bani dau ori cât numai salvaţimi copilul. Aveţi milă de bătrâneţa mea, e singura mângâere ce o mai am.

Când s'a deşteptat din somn şi a zărit pe bătrâni, s'a simţit foarte uşurat şi căuta ceva cu mânuţele să se sprijine pentru a se ridica, dar puterile slăbite nu-l ajutau.

— Bunicule, dta aici? uite şi bunica! Se uita uimit în jurul său, par'că se mira de tot ce vedea şi nu-şi aducea aminte de nimic. In noaptea aceea s'a simţit şi mai bine, aşa că a putut dormi liniştit. Doctorul i-a recomandat să stea în pat, dar nu a putut fi împiedecat să nu-şi ia şi cărţile cu el. Işi închipuia că ceilalţi au mers cu materia foarte departe şi vrea să se ţină şi el în curent.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Era toamnă, prin luna lui Octombrie. Copaci erau aproape goi, frigul începuse să se manifeste şi ploile nu mai luau sfârşit. In casă era o plictiseală nespusă. Numai pisica de după sobă torcea a lene, nepăsătoare.

Iată o fiinţă ce n'are altă grije decât să mânânce şi să doarmă bine.

— Numai de n'ar răci micuţul întrerupse liniştea casei d-na Boncescu. Sunt foarte îngrijată de el. Cu ploile astea ce nu se mai termină nu te poţi aştepta decât la rele, tot aşa era timpul când s'a îmbolnăvit Julieta de era să moară.

— Dacă ar fi murit atunci ar fi fost mai bine. Nu ne mai făcea ruşinea mare, care ne-a desonorat şi ne-a adus în starea sălbatică în care ne aflăm. Cine ştie ce o fi făcând?, sau poate o fi murit? Multă ruşine ne-a mai făcut şi n'aş putea-o erta nici pe patul de moarte. Un suspin şi o lacrimă eşită în acelaş timp făcu pe bătrâni să-şi mai aducă aminte de întâmplarea cu fata lor, de care acum nu ştiau nimic; unde se află şi cu ce trăieşte, sau dacă a murit. Cel puţin dacă ar şti ceva despre ia, ar putea-o ajuta, sau dacă e moartă să se roage pentr ia.

In curtea Liceului mare linişte. Din cauza ploi ce nu încetează, toţi elevii stau înăuntru edificiului. Nu se mai auzeau strigăte vesele eşite din piepturile furnicarului de copii ce cu câteva săptămâni înainte alergau prin curte nepăsători. Acum se mărgineau numai la spunerea unei glume de care făceau cu toţii haz.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Jean scrie o scrisoare acasă. Şeade la o masă şi scrie în continuu, apoi se opreşte şi cu coada tocului în gură începe să râdă.

A găsit un subiect comic, pe care vrea să'l scrie bunicilor, ca să-i mai înveselească.

In seara trecută pe întunerec, un coleg al său dela internat umblând în cufărul vecinului a găsit un borcan, şi crezând că e cu dulceaţă a mâncat. Când colo, ce era? Un borcan cu cremă de ghete. Făcea singur haz şi nu mai putea de bucurie că a găsit un subiect destul de potrivit.

Prin purtarea lui corectă, prin vorba lui blândă şi nejicnitoare, nu i-a trebuit mult timp ca să câştige iubirea tuturor colegilor şi a superiorilor lui, mai cu seamă pe aceia a părinţilor a câtorva prieteni, cari i-l învitau mai în totdeauna tratându-l cu prăjituri şi bomboane.

Din toate părţile nu i se arată, decât iubire, iar el prin purtarea-i ireproşabilă se arăta demn de marea cinste ce i se oferea în tot momentul.

In timpul orelor de clasă era foarte atent la explicaţiile profesorilor şi nici odată nu trecea cu vederea vre-un cuvânt din ce auzea, fără a-l cântări în minte cu sfinţenie.

La conversaţiile de ori-ce fel dintre internaţii şcolii erau reclamate şi părerile lui şi niciodată nu dădea greş în vre-o chestiune de judecată.

Din cauza seriozităţii şi a felului de manifestare a cuvintelor, ceea-ce îl făcea să fie mult mai superior celorlalţi colegi, i se dete numele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de dl judecător. In totdeauna când vre-o neînțelegere se isca între ei, și era nevoie de sfatul altuia, se adresa la dl judecător și totdeauna erau pe deplin mulțumiți.

Cu multă bucurie asculta bătrânul bunic, laudele pedagogilor și al profesorilor și de câteori părăsea internatul, era tot mai mulțumit, tot mai satisfăcut, așa că mai uita necazurile și lăsa pentru un timp gândurile care îl chinuiau atât de mult

Sosi și vacanța Crăciunului.

Era frig și o ninsoare se așternuse în noaptea aceia pe glodurile de pământ înghețat. Acoperișurile caselor erau decorate cu o pătură groasă de zăpadă, iar de sub streașini turturii de gheață se întreceau cu măreție prin lungimea și forma ondulată a lor.

— Bună dimineața la moș ajun! Ne dați? ori nu ne dați? Mai repede boierule că am înghețat de frig. Și la ușa casei schimba unul câte unul picioarele și sufla în palme, nepotul acelor, cărora li se adresa pitoreștile urale.

Acestei vizite mult așteptate urmă un șir de îmbrățișeri și toți trei se așează în jurul sobei fierbinte, ce radia o căldură plăcută pe obrajii înghețați ai micului voiajor.

— Apropiete mai mult de sobă puiul mamei și descalță-ți ghetele că ești înghețat și mi-e frică să nu răcești, până atunci mă duc să-ți fac un ceai.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu sunt înghețat deloc bunico. Vagonul a fost bine încălzit și în sania lui Vasile a fost o șubă mare cu care m'am învelit, așa că nu mi-a fost frig.

— Ia treci colea și spune ce ai mai făcut la școală și cum te-ai mai jucat cu băeți.

— Să vezi bunicule ce zăpadă mare e la Ploești! A nins trei zile în șir. Am făcut în curte un moș de zăpadă. I-am pus un băț în mână și și un coș în spate. Să vezi cum râd băeții de el! La plecarea noastră după vacanță o să'l facem mai frumos.

Domnul profesor de limba română, ne-a spus să scriu cum am petrecut acasă de sărbători și ce daruri am primit dela părinți.

Am să-i scriu mult și frumos. Știi bunicule d-l Mateescu ne cere să scrim curat și caetul să nu fie mâzgălit de cerneală.

O lacrimă picură din ochi bătrânului pe mâna-i glacială.

Ce daruri a primit dela părinți! ? Are el tată și mamă.

— La ce te gândești bunicule? ! ești cam trist astăzi.

— Mă supără reomatismul dragul meu. Când e nor afară în totdeanna nu mă simț bine.

— Uite și ceaiul. Bea-l acum cât e fierbinte, ți-am pregătit și pâine prăjită cum îți place ție. Stai acolo lângă sobă, nu te mai ridica, lasă că'ți aduceu măsuța și apoi te las cu bunicu să-i ți, de urât până mă duc să regulez cu mâncarea pentru astăzi; și un sărut răsună

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe fruntea lui Jean care nu putea pricepe dece bunicul lui s'a întristat de odată, dar mintea lui usoară încă, o minute de copil, căruia nu'i este dat să pătrundă misterele sufletului omenesc, el care nu a fost învăţat decât cu viaţa netrecută prin suferinţe, făcu să schimbe vorba iute şi începe să fie tot mai vesel, ca să placă mai mult bunicului.

Sărbătorile Crăciunului trecură repede, prea repede chiar, pentru bătrânii ce trebuiau să se desparte iar de nepoţelul lor care le aducea atâta bucurie în casă şi cu toate acesta, trebuia să se departă. Nu le era îngăduit să se bucure mai mult timp de prezenţa lui.

Acum erau iarăşi singuri în câmpul înghetat. Doar croncănitul corbilor flămânzi, sau vreun lătrat de câine răguşit mai întrerupea din când în când liniştea profundă a zilelor geroase de iarnă. Bătrâna sta în faţa sobei şi se uita cu atenţie la ibricul de cafea ce începuse să clocotească.

El privea prin fereastră la câte o frunză întârziată în pom, ce de greutatea zăpezei care o acoperea şi de furia vântului, pica rotinduse până se amesteca cu zăpada.

Câte odată gândurile stranii de care nu era lipsit î-l făcea să tresară, iar pe sub nelipsiţii ochelari i-se zăreau ochii umezi de câte o lacrimă ce se străcura până'n barba-i albită de suferinţă.

La ce să gândea el oare? Nu se simţea el fericit şi mândru de nepotul lui? Nu i-a dat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dumnezeu un inger care prin drăgălăşenia lui să răsplătească toate greşelile maniei ale unchiului lui. Avea un gând care-i-l rodea întruna. Un gâng ce nu-l părăsea niciodată de câte ori era singur şi care nu-l lăsa să fie pe deplin fericit.

Trecuse mult timp de atunci şi Jean se făcuse mare. Era în clasa şaptea. Nu mai era copil ca înainte. Sta în grădiniţa plină de flori din faţa casei şi vorbea despre noua organizaţie pe care trebura să o pună în aplicare pentru ca mica lor mosie să dea rezultate bune şi se simţea foarte măgulit când vedea pe bătrân mulţumit de câte un răspuns bun la vreo părere ce i se cerea. Şi anul acesta terminase cu succes şcoala ca în totdeauna şi acum când figura-i mult mai serioasă ce impunea un deosebit respect, hainele frumoase, bine potrivite pe talia mlădioasă, părul ce începuse să crească ondulat, arată pe omul ce deacuma începe să înţeleagă singur ce este lumea şi greutăţile pe care trebue să le întâmpina în viaţă. Adeseori pleca călare la câmp unde era salutat respectuos de muncitori şi acolo în mijlocul lor respira cu nesaţiu aerul curat al verei.

I-i îndatora mult pe bătrâni şi nu'i supăra cu nimic, căutând din toate puterile să'i facă tot mai fericiţi, tot mai mândri de nepotul lor. Odată cu vacanţa de vară sosi şi fericirea în casa lor. De acum avea posibilitatea să se bucure mai mult timp de plăcerea de a-l avea lângă ei şi gândurile bătrânului se împrăştiau ca norii de zăpadă la venirea primeverei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu câtă plăcere îi admirau când eşa dimineaţa la câmp, urmărându-i cu priviri duioase până ce slabele vederi nu le mai îngăduiau să'i mai vadă statura ce dispărea în orizont.

In toate Duminicile obişnuia să se plimbe printr'un crâng situat nu departe de conacul moşiei lor unde făcuse cunoştinţa unei domnişoare, fata unui moşier dintr'o comună alăturată şi în totdeauna venea acasă tot mai aprins la faţă şi plin de veselie.

Acolo se întâlneau în taină amândoi şi î-şi spuneau unul altuia, tot ce le venea în minte, cu atâta stângăcie încât de multe ori uitau să mai scoată un cuvânt şi mergeau a lene unul lângă altul, pe iarba vedere şi umbrită de frunzele copacilor deşi.

Dela un timp începuse bătrânii să observe această mare transformare ce se făcea în sufletul băiatului, dar nu'l întrebau cu toate că nu putea pricepe, decе sărbătorile erau aşteptate cu atâta nerăbdare de el.

In celelalte zile ale săptămânii, încerca fără însă să poată avea un succes, să citească vre-o carte, pentru a mai omorâ timpul, dar o închidea imediat ce amintirile îi năpădeau ca un val în memorie şi atunci cu capul sprijinit în pumni, stătea timp indelungat şi se gândea, cu privirea ţintită la vre-o piatră sau la vre-un puişor de găină ce scormonea pământul căutând un vierme.

Ajunul unei sărbători era un mare eveniment pentru el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pregătirile pentru a doua zi erau ca pentru o nuntă.

Cu câtă atenție i-ș pregătea îmbrăcămintea! cautând să fie curată și bine călcată. Se ardea cu fierul de călcat, potrivindu-și dunga la pantaloni și nu i se părea bine rășită decât după mai multe încercări. Medita dinainte asupra cuvintelor ce trebuiau spuse a doua zi, dar pe care nu le spunea nici odată, decâte-ori se află în micul crâng în prezența prietinei sale.

Dar într'o Duminică se întâmplă să nu o mai întâlnească și atunci o mare tristețe î-l cuprinse și cu toată așteptarea sa de mai bine de trei ore, ea întârzia să mai vie la întâlnire.

Oare să fie bolnavă? Sau nu au mai lăsato părinți? și în mintea lui defilau rând pe rând diferite presupuneri la care nu i-ș putea găsi nici un răspuns.

Se întoarse trist acasă, fără să știe ce să facă, să afle ceva, să știe care a fost cauza care a făcuto să nu mai vină în ziua aceia la întâlnire ca de obiceiu.

— Bunicule, d-ta l'ai cunoscut vre-odată pe d-l Vasilescu vecinul de moșie din comuna Scutari.

— Îmi pare că da, într'o zi când mergeam cu trenul la tine la Ploești, dar tu de unde î-l cunoști?

— Nu'l cunosc, dar am auzit de el stând de vorbă cu un — prietin, dar ce fel de om este el? nu-ți aduci aminte? poate ai vorbit atunci cu el.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— E un domn bătrân cu figură plăcută şi e foarte vesel. A glumit tot timpul cât am mers împreună în vagon cu un alt domn, cu care mergea la Bucureşti pentru afaceri. Am discutat şi eu cu el câteva timp. Mă întreba unde merg. Când m'am dat jos m'a ajutat să'mi scot valiza din plasă, unde se încurcase în catarame. Fără ajutorul lui ar fi pornit trenul şi tot n'aş fi putut să mă dau jos. De, dacă vederile nu mă mai ajută! Cum văd te interesezi mult de el.

— Din întâmplare am făcut în treacăt cunoştinţa cu fiul său. Invaţă la liceu la Bucureşti.

— Cu fica lui vrei să zici, el a spus că are numai o fată.

Obrajii lui Jean se făcură ca jeratecul şi nu ştia cum să schimbe vorba mai repede, să nu se dea de gol.

Săptămâna aceia trecu foarte încet pentru el şi nu mai putea de nerăbdare să se ducă iar în crângul cel mic unde avea speranţă să se întâlnească cu..... prietinul... d-şoara Vasilescu.

Toate acestea erau trecute cu vederea de domnul Boncescu, care totuşi pricepuse că nepoţelul său era amorezat lulea de prietena sa şi nu-l mai întreba nimic de dragostea lor nevinovată de copii, fiindcă i-l văzuse cât de mult ce ruşinează. Întâmplarea făcu ca nici în Duminica următoare să nu se întâlnească cu prietina. Nu stia ce să mai creadă şi se gândea mereu dacă nu cumva i-o fi spus vre-o vorbă care s'o fi jicnito şi să o facă să nu mai vină la întâlnire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Intr'o dimineaţă vede bătrânul pe factorul poştal căre oprise la poartă.

— Bună dimineaţa ! bună dimineaţa ! avem ceva corenspondenţă pe azi afară de ziare?

— Da boerule aveţi şi ziare şi o scrisoare pentru domnul Jean.

Prietenii ! prietenii ! Nici odată nu l'au uitat. Jean ! Vino repede. Ai o scrisoară dela Constanţa.

— A ! da. E dela un prieten ce a plecat la băi. Avea destui prieteni ce nu-l uitau nici odată şi pe care la rândul său nu-i da uitării dar nu recunoscu deloc scrisul de pe plicul micuţ pe care îl-l înmâna bătrânul şi o mare curiozitate'l făcu să desfacă plicul cu multă grabă că să afle cine este necunoscuta persoană, dela care primea scrisoarea din Constanţa.

Cu multă greutate ar putea cineva descrie simţământul bălatului, la cetirea numelui dela sfârşitul scrisoarei, un nume cu totul cunoscut de el, ba mai mult ; foarte drag.

Scrisoarea venea dela ea, dela d-şoara Vasilescu, ce printr'un joc de cuvinte, scrise cu stângăcie, comună celor ce n'au mai scris până atunci, decât părinţilor şi prietenilor de acelaş sex povestea lui Jean cum a plecat cu mama sa la băi, şi-i cerea scuze că nu a avut prilejul să se mai întâlnească cu el înainte de plecarea ei.

Era prima scrisoare pe care a primit'o până atunci dela o fată şi totodată prima care l-a făcut să-i bată inima cu putere, şi acum când trebula să răspundă tot cu aceiaş sinceritate cu care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

i-a scris prietina lui nu putea găsi în minte cuvinte potrivite pentru scris, şi era chiar mult mai stângaci, ca în zilele în care se întâlneau amândoi mutual în crângul cel mic.

Timpul se scurgea mereu şi serile răcoroase, colorate de un roşu aprins, de luna falnică ce trona cu măreţie pe cer, făcea pe mulţi să dea uitării scene atât vesele, cât şi dureroase din viaţa lor.

In aceste seri plăcute vedeai tineri: flăcăi şi fete strânşi în faţa unei case, spunând bazme, cântând din caval, sau întinzând o horă. Şi'ntotdeauna aceste frumoase obiceiuri, erau păstrate cu sfinţenie pe veselii muncitori ai câmpului.

Jean sta cu bătrânii în curte la o măsuţă, citindu-le dintr'o carte, şi nu era turburat decât, de greerii nocturini, ce prin scârţâitul cântecului lor, acompania vocea sonoră a lui.

Bătrâna torcea un fir de lână, trecându-l prin degetele veştejite de bătrâneţe, iar bătrânul sta cu ochii în sus căutând cu privirea la câte o stea ce pica şi lăsa în urma ei o rază luminoasă asemenea unui fir de aur, iar apoi dispărea par'că înghiţită de vre-o vietate.

Aşa găsza în totdeauna distracţii, tânărul băiat; ziua mergând călare la câmp sau vizitând din când în când micul crâng unde-ş petrecuse câteva clipe fericite, iar seara citea bătrânului şi bătrânei cărţi. Dar ochii care nu se văd se uită.

Timpul trecut la făcut să dea uitării vechia dragoste şi acum căuta să-şi făurească noi dis-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tracții la câmp, sau acasă, atâta timp, cât va dura vacanța și'ntotdeauna se gândea cu bucurie la timpul când va fi iarăș între colegii lui, între prietenii ce'l iubise atât de mult.

Numai bătrânii nu se gândeau tot cu aceiaș plăcere la sosirea noului an școlar, fiindcă odată cu plecarea nepotului lor trebuiau să rămână iarăși singuri și iarăș să mai aștepte timp îndelungat până ce Jean să mai vină din nou acasă.

— Jean! Ieri, m'am întâlnit cu învățătorul din sat, am uitat să-ți spun. Ne-a învitat la o serbare ce se va ține în localul școalei, pentru a strânge fonduri, din care să cumpere haine și cărți la copiii cei săraci, când vor începe școala

— Și când va fi serbarea?

— Duminecă seara la ora 8. Cred că va fi foarte frumos. Imi spunea profesorul, că va recita mulți dintre copii poezii și la sfârșit va fi și o mică piesă de teatru. Ei bine-'ți poți închipui ce frumos le va sta copiilor când vor eși pe scena improvizată în costume nu tocmai potrivite pentru ei.

— Sunt frumoase aceste producții și-mi amintesc timpurile frumoase, când eram și eu copil în clasele primare.

Când sosi ziua fixată toți trei își pregăteau cu multă atenție îmbrăcămintea cu care trebuia să se prezinte înaintea atâtor familii ce erau învitate la serbare.

Bătrânul peria cu multă grije vechea-i redingotă neagră cu care se îmbrăca de câte-ori mergea la Ploești la Jean să-l viziteze.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ajutat si de băiat ce avea gusturi mult mai fine decât ale sale, când trebuia să'şi aranjeze cravata sau să aleagă o pălărie, care să se asorteze mai bine cu costumul de haine, se simţea foarte fericit. Bătrâna era îmbrăcată cu o rochie neagră nu de multe-ori purtată şi păstrată numai pentru astfel de evenimente şi'ncele din urmă s'o folosească în ziua când o vor duce-o în locul de veci.

Mai mult decât toţi, Jean era gătit într'un costum foarte elegant. O haină de cheviot bleau marenne, pantaloni tenis, pălărie de pai şi în picioare o pereche de pantofi gălbeni de o formă aleasă. Avea la gât o cravată papillon reuşită pe gustul lui numai după vre-o zece minute de muncă. Aşa gătiţi intrară în localul şcoalei fiind primiţi cu multă căldură de profesorul ce a avut grije să le rezerve un loc mai de frunte în faţă.

Profesorul ţine mai întâi o cuvântare duioasă, arătând prin cuvinte alese, scopul acelei serbări şi îndemnând pe copii la muncă fără preget, să fie iubitori de patrie, părinţi şi aproape.

Urmă un cor executat de copii pe două voci, ce dovedi şi mai mult silinţa ce şi-a dat'o profesorul pentru progresul culturii elevilor săi. Apoi câţiva copil recitară poezii pline de patriotism şi spirit de vioiciune.

Un copil micuţ foarte zdrenţăros şi palid la faţă îşi face apariţia. Se vedea că îl el sta înfiltrată sărăcia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Era un orfan de părinți ce căută să-și exprime și el printr'o poezie, toată durerea ce o avea în lipsa unei mame.

Se urcă pe mica scenă și cu glas duios, începe:

M A M A

De-aș avea și eu o mamă,
Aș fi copil fericit.
Dar nu am, fiindcă de o lună
A mea mamă a murit.

Azi durerea mea e mare,
Și nimeni nu vrea s'o creadă.
Căci nu mă poate 'nțelege
Decât cel-ce n'are mamă,

Dar Dumnezeu are milă
De un copil nenorocit.
Și î-mi lasă'n loc de mamă,
Oameni buni pe acest pământ.

Din toate părțile se îndreaptă câte o privire blândă către micul orfan, ce spunea cu multă patimă această poezie, atât de mult potrivită cu viața sa, și din ochii tuturor smulse câte o lacrimă de compătimire.

La întoarcerea spre casă, Jean n'a scos mai nici un cuvânt. Cu ochii în pământ potrivindu-și

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mersul după al bătrânilor fără să se uite pe unde merge, se gândea mereu.

Oare el nu este tot atât de nefericit ca acel copil? Nici el nu are mamă şi nici cel puţin nu a cunoscut'o.

Acum era mare şi putea judeca mai mult această lipsă, pe care până acum nu prea a simţit'o, din cauza minţei sale crude de copil, iar iubirea mare ce i s'a arătat de bunicii lui, a putut înlocui pe a părinţilor.

Când a ajuns acasă, se aşează trist pe un scaun continuând cu gândul mai departe, la toţi copii ce au mamă, o mamă ce numai cu un suris drăgăstos, le arată cât de mult îi iubeşte.

A trecut mult timp de atunci, şi odată cu timpul o mare transformare se făcuse în familia bătrânului Sevastian Boncescu.

Părul albit cu totul, barba mare şi trupul de tot încovoiat, i-i dădeau aspectul unui bătrân sfânt, din cei zugrăviţi pe zidurile Bisericilor.

Soţia sa Magdalena dupa ce a zăcut în pat timp indelungat, i-ş dăduse obştescul sfârşit condusă la locul de veci de Jean şi de vechiul său tovarăş de suferinţe.

Sărmanul bătrân! Rămas singur, strein de lume, se simţea acum mai nenorocit decât înainte.

Jean isprevind ca succes studiile, fu numit judecător în Bucureşti, după ce'ş făcuse câtva timp stajul de ajutor în provincie. Aflase despre trecutul ruşinos al mamei sale Mama sa nu a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

murit, trăieşte încă. Unde? nimeni nu poate şti. Pe când era student la drept în Bucureşti, fuse condus de câţva colegi mai chefli într'un local de petrecere.

La masa lor veni o damă înaltă, cu părul blond oxigenat şi îmbrăcată într'o rochie foarte dicoltată de mătase neagră.

Cu toată vârsta înaintată, fardul aplicat cu multă măestrie pe obrajii rotunzi, scotea şi mai mult în relief frumuseţea ei pe care o mai păstra încă.

Un surîs graţios cele'l arăta mai multor tineri ce defilau pe dinaintea mesei lor, arăta cât de mult era cunoscută în acest local de noapte. Ceilalţi prietini ai lui Jean care o cunoşteau mai de mult, erau împrejurul ei, fără să se sinchisească de nimeni, spunând glume şi făcând haz de el, căci vedeau cât de mult se roşea, când vre unul din ei, îl atingea cu câte o vorbă ce nu-i convenea.

Sticlele de vin erau înlocuite cu mare repeziciune imediat ce se golea şi chefui lor lua proporţii din ce în ce mai mari în prezenţa damei, ce-i făcea ca în acel moment să devie ridiculi.

Jean, din câteva pahare golite începuse şi el să devină vesel. Până atunci rămăsese mai rezervat, nu era aşa de îndrăsneţ ca ceilalţi prietini la care venirea în acest local nu era pentru prima oară.

Incetul cu încetul, vinul bun începu să'l ameţească şi stând cu ţigarea în colţul guri pen-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tru prima dată în viaţa lui, râdea cu hohote de câte un vizitator al localului mai chefliu ce băuse fără măsură şi acum manifesta în faţa tuturor câtva scene carogheoase. El nu ştia ce prăpastie se săpa pentru a-l înghiţi, nu ştia ce'l aşteaptă.

Sta rezemat de speteaza scaunului, întreţinând o conversaţie aprinsă cu dama ce-i devenise simpatică.

In sală un fum de ţigări des şi un zgomot de pahare şi de voci ascuţite de femei, de credeai că esti pe altă lume.

Chelnării, îmbrăcaţi în haine negre, cu un servet sub braţ mergeau ca pe roate printre mese încărcaţi cu sticle şi pahare şi îndemnând mereu clienţii să consume din cutare sau cutare beutură pe care le recomandau a fi din cea mai bună calităte. Dopurile dela sticlele de şampanie pocneau cu furie, lăsând în urmă o dâră de spumă.

Totul era animat de o mişcare ca de ceaornic, iar în locul muşteriilor ce se retrăgeau de pe la câte o masă apăreau alţii în loc pe uşe.

Ehe! dragă Boncescule! La Internat la Ploeşti n'ai avut nici odată ocazie să te distrezi ca aici şi nici la voi la moşie. Ce zici? se aseamănă? Cu o privire dama fulgeră pe Jean şi-i zise:

— Pe dumneata te chiamă Boncescu?

— Da, dar de ce mă'ntrebi?

— Vreau numai să ştiu, fiindcă cunosc şi eu pe cineva cu numele acesta, dar de unde eşti?

— Sunt dela ţară. Nu cred că ai să cunoşti locurile acelea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se uită speriată la el şi palidă ca ceara îi întrebă din nou.

— Cine sunt părinţii dumitale, şi cum îl cheamă? Te rog spune-mi. Jean foarte încurcat de purtarea iei, nu ştia ce să creadă, când o văzu cum se schimbase la faţă şi îl întreba cu atâta nerăbdare.

— Părinţii mei au murit de mult, acum stau la moşie la bunicul meu Sevastian Boncescu. Un ţipăt înăbuşit scos fără de voie, o făcu să se cutremure din tot corpul, şi ridicându-se de pe scaun, aruncă iucă o privire înspre Jean, apoi se retrage, dând buzna printre mese şi dispare.

Ceilalţi nu băgase de seamă convorbirea dintre Jean şi damă, fiind transportaţi într'o convorbire cu nişte cunoscuţi dela o masă vecină.

— Ce? i-ai zis ceva Boncescule damei, de a plecat aşa furioasă de aici? întrebă unul ce observase plecarea ei aşa de bruscă.

— Dar ce ai? ce ţi s,a întâmplat? te văd aşa de galben la faţă!

— Nu mi-e bine.

— Ei, nu ţi-e bine. Trebuie că v'aţi certat amândoi, altfel nu se poate să fi plecat, aşa de florile mărului, şi tu eşti aşa de galben!

— Vă rog foarte mult să mergem. Nu mai pot sta nici un minut aici. Plătesc eu consumaţia.

Nici unul nu ştia ce se petrecuse şi toţi se mirau de purtarea lui Jean, dar nu-l mai întreba nimeni nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cum eşiră pe uşea varieteului, Jean le întinse mâna prieteneşte cerându-le scuze, că trebuie să-i părăsească.

— Dar nu trebuie să te iei si tu după vorbele unei cocote.

Lasă dracului dacă ţi-a zis ceva şi nu mai fi supărat. Nu înţeleg de ce v'a sărit ţandăra aşa tam nesam.

— Noapte bună Jean şi mâine cu bine.

— Noapte bună dragii mei, şi scuzaţi-mă, că v'am întrerupt cheful. Se despărţiră de el. Jean luă drumul înspre casă. Şedea cu chirie la o doamnă bătrână lângă obor, şi cum era ora înaintată şi tramvaele nu mai circulau, mergea încet pe jos, gândindu-se la tot ce se petrecuse în localul de noapte.

Cine să fie această femee? Auzise pe prietinii săi că-i ziceau Julien. Nu pricepea de loc de unde putea ea să cunoască familia lui şi de ce s'a speriat aşa de mult când a auzit de numele lui şi al bunicului.

Trebue să fie ceva la-mijloc! Nu se poate altfel. Dacă ar şti numai ce a făcut'o să se sperie aşa de mult. Poate o fi rudă ceva cu ei? Dar bunicul nu i-a spus încă nimic de vre-o rudă ce ar avea-o. Cine poate fi atunci?! De-odată îşi duce o mână la inimă şi cu cealaltă se sprijine de gard Pe mama lui o chiamă Julieta. Nu cumva o fi ea? Bătrânul întotdeauna a ferit să-i spună ceva de mamă-sa şi de câte-ori îl întreba, ii răspundea numai că a murit, şi atâta tot. Mai mult

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mort, decât viu, neştiind ce să mai creadă, mergea ca un năuc, fără a se uita unde, rătăcind pe străzi. Dacă o fi adevărat? Dacă acea damă cu care o petrecut el în seara aceea ca atâtea alţi este mama lui?

Câte odată vre-o trăsură ce ducea înspre casă pe câţiva oameni beţi ce-şi făcuse suma până atunci în la vre-o cârcimă, trecea în goana mare, iar muşterii din năuntru cântau din răsputeri, făcând câinii de prin curţi să latre după ei.

Atunci Jean se deştepta din acele grozave gânduri şi observa că apucase pe un drum cu totul greşit nu pe acel pe care trebuia să meargă.

Se poate să fie aşa, să fie mama lui şi bunicul să fi ferit să-i spună adevărul şi el nenorocitul pentru prima oară când o cunoaşte, s'o întâlnească, unde? Intr'un local de noapte defăimat în care a fost târât fără să vrea de colegi lui.

— Oh! Doamne! de ce nu se sfărâmă pământul sub mine acumi.

Când ajunse acasă, desfigurat şi tras la faţă, cu gulerul descheiat şi cu cămaşa ruptă la gât părea a fi eşit din mormânt, sau parcă l'ar fi bătut cineva. Proprietăreasa dormea şi nu l-a simţit când a întrat în casă. I-ş scoase haiha depe el şi trântinduse pe un scaun, geamea ca un muribund. Nu se poate! ea este! Nui s'a spus nimic ca să nu'i facă inimă rea. Şi apoi numele, numele de Boncescu pe care îl poartă. Dece nu i s'a dat numele tatălui său, ci pe acel al

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bunicului? Acum pricepe tot. Cunoaşte tot trecutul mamei sale. Toată noaptea nu a închis ochi din cauza chinurilor grozave ce-l năpădeau.

Mai rămânea acum să se ducă să se intereseze la administratorul varieteului despre dama misterioasă.

— Mă rog domnule cine este administratorul acestei local?

— Ce vreţi cu dânsul? doarme acum. Căutaţi vre-un post aici?

— Aş! nu domnule. Vreau să-i vorbesc numai ceva. Fi bun te rog şi spune'mi unde pot să-l găsesc.

— Cum crezi dumneata domnule, că ai să-l scoli din somn ca să stea la taifas acum? Ei istoria naibi! N'a dormit toată noaptea şi abia s'a culcat de un ceas şi ai pofta să se scole pentru nimica toată. Vino diseară, sau mai bine spune'mi mie ce vrei cu el.

— Lăsaţi atunci că am să viu diseară. Bună ziua domnule. Acest chelner căréia i-se adresa şi care î-i răspunse aşa de obraznic observa în vorba lui Jean ceva ca totul deosebit şi închipuindu-şi, că vine pentru cine ştie ce prostie l'a expediat în felul acela.

Acum pricepu Jean că nici dela administrator n'are să afle nimic, ba mai mult poate că'l va lua şi în râs când î-i va spune pentru ce a venit aşa ca se reântoarce acasă mâhnit.

In ziua acela nu s'a mai dus la cursuri. Vroia să meargă acasă să întrebe pe bătrân şi sigur că acum î-i va spune adevărul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Se duce la gară, scoate bilet şi se urcă în garnitura trenului ce era garată pe linie gata de plecare. Când a ajuns acasă bătrânul era în curte şi se uita cum se îngrămădeau câteva găini la mâncare. Bătrâna era bolnavă.

— Dar ce, te-ai întors Jean? se uita bătrânul mirat când îl văzu intrând pe poartă.

— Am ceva treabă pe acasă, dar nu stau mult. Plec mâine înapoi.

Se bucura bătrânul de venirea lui căci nu ştia care era scopul venirii lui. Trecu mult timp fără că Jean să întrebe ceva.

Nu stia cum să înceapă şi totuş o nerăbdare ce nu-i da răgaz îl punea în imposibilitate de a tăcea.

— Ei! cum te mai distrezi pe la Bucureşti d-le Judecător? mai bine decât la noi? şi toate aceste întrebări îl făceau să tot amâne hotărârea sa de a întreba.

— Bunicule! am să te rog să'mi spui ceva. Urmă o tăcere lungă în care timp bătrânul privea în ochi lui Jean cu o mare curiozitate.

Spune-mi ce s'a făcut cu mama? Este adevărat că nu a murit?

Acum n'ai la ce să fereşti, căci vezi bine că am auzit totul.

La aceste întrebări bătrânul rămase încremenit şi fără să scoate o vorbă lăsa capul să'i cadă pe piept răsuflând din greu. Se simţea foarte zdruncinat la cuvintele băiatului ce-i se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

adresau, la care nu se aştepta, apoi uitându-se buimăcit în ochii lui din care curgea şiroae de lacrimi răspunse:

— Nu ştiu dacă mai trăeşte.

— Va să zică nu a murit după cum mi-ai spus de atâtea ori?

Nu... dar spunem'mi, ca s'a întâmplat? Te implor!

— Mama trăeşte şi este cocotă la un varieteu în Bucureşti.

Un urlet surd eşit din pieptul bătrânului tăie ultimele cuvinte ale lui Jean.

— Iatăm-ă cu totul nenorocit! Pentru mine nu mai există nici o speranţă. Fatalitatea se-a făcut cuibul în casa mea şi'mi stă scris ca şi pe pragul morţei să simţ cele mai grozave chinuri. Ce greşală mare făcuse el înaintea lui Dumnezeu? sau ce păcate mari trebuiau îndreptate prin suferinţele sale nesfârşite. S'a stins ultima lui mângâere de a-l mai avea pe Jean alături. El rămăsese sprijinul bătrâneţei sale şi acum trebuia să-l piardă şi pe el.

— Când m'am căsătorit cu buna mea prietenă Magdalena, cea mai mare fericire ne stăpânea pe amândoi, iar casa ne era îndestulită cu toate bunătăţile. Eram impiegat la căile ferate în Bucureşti şi cu leafa ce aveam plus alte venituri puteam trăi fericiţi, fără să simţ nevoia de a mă împrumuta cum făceau alţi colegi ai mei de birou la care leafa le era prea puţin îndestulătoare pentru o familie numeroasă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dumnezeu ne dărui un copil, pe Alexandru, de care n,aş fi crezut nici odată că va avea acel sfârşit dureros.

Am pătămit mult depe urma lui fără ca să'mi pot închipui că nu e cea de pe urmă nenorocire ce trebuia să mă izbească aşa de crud, Ajunsese comtabil la o bancă în Bucureşti şi prin purtarea lui corectă timp indelungat, căpătase toată increderea superiorilor săi. A fost îndemnat de un nemernic de coleg, tot dela acea bancă, după ce-i arătă, câtă posibilitate are să sustragă o sumă foarte importantă, fără ca cel puţin să se îndrepte vre-o bănuială asupra lui.

Stăpânit de o patimă nebună, acceptă propunerea, dar după ce săvârşi fortul n'a mai avut curajul să se mai prezinte la serviciu şi împreună cu mizerabilul său tovarăş, a cheltuit toată suma pe la club şi prin locurile defăimate.

Când a venit procurorul pentru facerea anchetei, el zăcea întins pe jos într'un lac de sânge.

Cea mai mare parte din averea rămasă dela bietul tată-meu, a trebuit să o dau pentru a despăgubi banca de furtul comis de nevrednicul meu fiu.

Mai rămăsesem numai cu Julieta, cu mamăta. Ea era atât de bună! Aveam două camere pe care le închiriasem în oraş pentrucă vândusem casele mele ca să pot plăti datoria care o aveam la bancă pentru Alexandru.

Până atunci învăţase 7 clase la pension, dar s'a retras, văzându-mă în ce stare deplo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rabilă m'a aflam. Ajuta pe mamă-sa şi la nevoile casei şi'ntotdeauna sta tot pelângă noi.

Era veselă şi prin veselia ei ne făcea să mai uităm din amărurile vieţei.

Proprietarul casei unde şedeam avea un băiat, fără nici un căpătâi. Isprăvise liceul cu mare greutate şi sfătuit şi de tatăl său s'a lăsat de carte. Era singurul copil pe care-l avea şi la care ţinea să-i lase ca moştenire o mare moşie în judeţul Ialomiţa.

Acolo sta în tot timpul verei, iar pe urmă venea la Bucureşti, unde ducea o viaţă foarte pesfăimată în chefuri şi cheltuieli enorme, fără să fie ţinut de rău de tatăl său, ba mai mult î-i dădea într'una la bani cu nemiluita şi nici odată nu se interesa de viaţa lui particulară.

Intr'un timp să îndrăgosti foarte mult de Julieta, dagoste la care şi ea răspundea tot cu aceiaş patimă.

Niciodată nu me-a pomenit ceva despre asta şi numai că ne pomenim într'o zi cu ea plângând. Nu ne spunea nimic cu toată stăruinţa mamăsei, ce nu ştia ce s'a întâmplat cu ea. Băiatul proprietarului o anunţa că s'a logodit cu o fată din Brăila pe unde fusese de mai multe ori, trimes de tatăl său pentru afaceri comerciale.

Ceva mai târziu aflăm dela propietari că toţi merg în Brăila unde trebuiau să sărbătorească nunta fiului său, a acelui mizerabil ce a adus necinstea noastră a tuturor. Incetul cu încetul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Julieta simţea că se apropie momentul de a deveni mamă.

Ce ruşine pentru noi, când am aflat fapta ei nedemnă! şi toţi trei ne plângeam soarta nenorocită, de care eram zdrobiţi fără milă.

La câteva zile după naştere a lăsat o scrisoare, prin care ne cerea ertare de tot ce a făcut şi se făcu nevăzută.

Nimic n'am mai auzit de atunci. Aveam speranţă în tine, când te vei face mare, cel puţin tu vei fi fericit, neştiind nimic din trecutul părinţilor tăi, astfel că am învelit totul într'un mister. Nu ştiam că fatalitatea ne urmăreşte fără înconjur. Asta este tot ce-'ţi pot spune.

Zilele treceau fără preget, şi un mare zăduf clocotea prin aerul cald de Iulie, cu toată silinţa dată de serviciul municipal, ce trimetea necontenit sacale cu apă pentru a stropi asfaltul înmuiat de căldură.

Jean era în cabinetul său de lucru, cu ferestrele deschise şi draperiile lăsate. Un semi întuneric dădea camerei un aspect sinistru. O etajeră plină cu cărţi, un chesse longue, câteva scaune fine o masă de nuc şi câteva tablouri pe perete era toată mobila dinăuntru. Un crucifix şi mai multe cărţi răvăşite pe masă, erau subiectul principal, de care se ocupa el acum cu multă atenţie.

A doua zi trebuia să dea sentinţa într'un proces, ce a produs o mare emoţie în capitală.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

O prostituată după ce exorocă pe un geambaş de vite cu suma de cinci zeci de mii de lei, îl trimite în stare de ebrietate la un tovarăş al lui, cu scopul de al omorî, şi după ce-l va jefui de bani să fugă amândoi departe de urmăririle poliţiei.

Lucrurile luaseră însă o altă întorsătură. Banditul fu surprins înainte de săvârşirea crimei şi dat pe mâna parchetului. Sta şi medita cu multă pacienţă asupra subiectului răspândind în cameră un nor des de fum de ţigare.

Suferea de cord şi doctorii îi recomandase linişte, pe care însă din nefericire nu o avea.

Atâtea procese, pe care trebuia să le rezolve nu-i putea îngădui o astfel de favoare. In sala de judecată era o mare vâlvă. Auditorii aşteptau cu multă nerăbdare pronunţarea sentinţei după trei ore de desbateri. Era o tăcere de nedescris.

Pe banca acuzării, sta o femee blondă îmbrăcată într'o rochie neagră încheiată strâns la gât.

Avea părul vâlvoi în cap, şi din când în când ducea mâna la gură, stăpânindu-şi tusea, ce o năpădea cu furie, în fiecare moment.

Un murmur de voci întrerupse liniştea de mormânt a sălei.

Toţi se ridicară în sus, pentru a se asculta rostirea sentinţei. Acuzata cu mână la gât şi cu cealaltă sprijinindu-se de bară, halbă ochii, la intrarea judecătorului în sală, şi figura ei luă o expresie ciudată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Judecătorul se descoperă şi cu o voce tremurătoare, pronunţă încet sentinţa, prin care acuzata era condamnată la trei ani închisoare.

Un ţipăt groasnic, cutremură sala şi, condamnata ce nu se mai putea ţine pe picioare, sprijinită de gardienii de pază, din spatele el, se lupta să se ridice din nou în sus.

— Jean! Jean! fiul meu. Eu sunt mama ta nevrednică, şi pentru faptele mele mârşave a trebuit să fiu condamnată, chiar de propriul meu fiu.

In loc de ori-ce alt răspuns, Jean îşi duce mâna la inimă, şi cu un sughiţ sfâşietor, cade grămadă rostogolindu-se pe jos.

— Repede un doctor! Să vină un doctor!

— Cum?! a murit?! Nu mai trăeşte?!

— N'a murit, doarme. Se odihneşte întru Domnul, somnul cel de veci, prin care este scutit de suferinţele omenirii.

Un ger pătrunzător, străbate pământul fără milă până în adânc. Zăpada pica cu furie dusă de un viscol puternic.

Străzile erau pustii şi numai din când în când, câte un trecător nevoiaş îşi făcea loc printre troianele de zăpadă, fiind împins de viscol, dintr'un colţ în celălalt al trotuarului.

Crucile din cimitir erau aproape astupate de zăpadă, iar câinii de prin împrejurimi urlau înăbuşit de prin coteţele lor.

Cu tot frigul de afară, şi cu toată furia vântului, un moşneag gârbovit pătrunse înăuntru ci-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mitirului, şi sta în nesimţire îngenunchiat în zăpadă pe unul din morminte, ca un butuc trântit pe jos, fără să mai poată fi întrebuinţat şi dat acolo uitării.

Era bunicul lui Jean, ce venea regulat de se ruga pe mormântul lui, unde implora mila lui Dumnezeu, pentru a fi dus mai repede alături de ceilalţi martiri ai suferinţei.

Trupul neînsufleţit îi era îngheţat şi zăpada începuse să-l acopere cu totul.

Dumnezeu, de data aceasta i-a ascultat ruga, iar în locul inscripţiei vechi de pe crucea de piatră, apare alta săpată ca de o mână misterioasă.

Alci zace nenorocirea.

27 Martie, 1923.

Aurel Şerbănescu,
student.

